

Historiallisia hetkiä

Menneen kesän tapahtumat eivät niinkään kommentoineet historiaa ja sen olemusta, mutta varmasti ne jäävät historian kirjoitetuille lehdille. Tapahtumat eivät silti jää vain tapahtuneeksi. Niitä koskevan keskustelun myötä ne kasvavat itseään suuremmaksi.

Irakin sodan jälkihoito onnahtelee aivan kuten odottaa saattoi, eikä Saddam Husseinia saada kiinni. Brittiläisen maailman kritiikki sodan aloittamisen perusteluista jatkuu ja nyt Yhdysvalloissakin on aktivoitunut: Edward Kennedyn toteamus, ettei sodalle ollut niitä perusteita, joilla sen käymistä perusteltiin, sai vastapainokseen presidentillisen argumentin, jonka mukaan Husseinin hallinnon yhteys terrorijärjestöihin on todistettu. Argumentin todisteita ei esitetty kuten informaatio sodan maailmaan nykyisin kuuluu.

Rönsyilevä keskustelu kuitenkin tarttui myös olennaisiin suuriin kysymyksiin: Miten maailman asiat on järjestettävä? Onko demokratia vientitavaraa? Voiko demokratiaa viedä aseellisesti? Mistä asioista eri alueiden väestöt voivat päättää itse? Mikä on kansainvälisten järjestöjen ja erityisesti YK:n asema yhteisten maailman asioiden hoidossa? Miksi globaalien järjestöjen toimivalta on niin pieni aseistetun suurvallan toimintaan verrattuna?

Arvata sopii, että näistä asioista suomalaisessa julkisuudessa ei keskustella. Onneksi on Internet, josta voi seurata maailman keskusteluja. Suomessa kaikkea keskustelua pannaan jäihin oikein isolla kädellä: Yleisradio lakkautti suuren, hyvin järjestetyn ja moderoidun uutiskeskustelunsa ilman todellisia perusteluja. Monipuolisesta keskustelusta ei kuulemma liennyt toimittajille hyviä ohjelmaideoita. Tarvinneko sanoa, että toimittajia ei keskusteluissa koskaan nähty. Toivottavasti Internetin kansalaiskeskusteluluonnetta voidaan parantaa jonkin tulevaisuuteensa paremmin uskovan instituution parissa. Voisiko Eduskunta sellaisen pystyttää nettisivuillensa?

Suomessakin aseistetun puolustuksen hissunkissun tapahtuva globalisoituminen on alkanut kiinnostaa enemmän kuin muu kansainvälinen toiminta. Suomalainen julkisuus ei keskustele toiminnasta YK:ssa ja muissa kansainvälisissä järjestöissä. Euroopan Unionin perustuslakikeskustelua ei julkisuudessa käyty muuten kuin kännykkäfarssina päätöksentekohetkellä ja puheena EU:n presidentin asemasta. Sen sijaan aseet kiinnostavat. EU:n puolustuksen järjestäminen, NATO:on liittyminen, aseellinen rauhanturvaaminen ja oman armeijan aseistuksen pürteet saavat runsaasti tilaa julkisuudessa.

Suomen ensimmäinen naispääministeri erosi ennen kuin ehti kunnolla alkaa hoitaa tehtäviään: julkinen sana varoi tarkoin syyttämästä häntä suoranaisesta valehtelusta ja poliisikin tutkii pääasiassa aivan muita asioita. Vaikka skandaalin kohde oli nainen, vain harvat syyttivät

tapahtumasarjan kommentoijia naisvihamielisiksi. Kansanedustaja Tony Halmeen tempaukset eivät johtaneet yleiseen miesvihamielisyyteen.

Suuria kysymyksiä ei siis paljon esitetty. Perustuslakitulkinnot ratkaistiin alle aikayksikön. Entinen hallitus sai jatkaa lähes muuttumattomana eikä uusia hallitusneuvotteluja käyty: mikä olisi sen parempi osoitus siitä, ettei "sota yhtä naista kaipaa". Kansanedustajan vaatimukseen ja roolikäyttäytymiseen ei puututtu: skandaaliuutisointi johti vain yhden toimittajan erottamiseen, kun uutishankintaan liittyvät likaiset tempot ylittivät kirjoittamattomat rajat. Päätoimittajat vetosivat jälleen kerran "kansaan", joka ilmeisessä homogeenisyydessään muotoilee lehdistön toimintaperiaatteet lehtiotsikoita myöten. Rahasta ei puhuttu.

Ruotsin ulkoministerin Anna Lindhin murha järkytti ruotsalaista yhteiskuntaa. Vain harvat jäivät toistamaan Olof Palmen murhan jälkeistä ihmettelyä, jossa tärkeimmäksi asiaksi nousi kysymys, kuinka poliittiset murhat ovat mahdollisia Ruotsin kaltaisessa "kansankodissa".

Suomessa väkivaltarikollisuus on tilastojen mukaan Ruotsia huomattavasti korkeampi. Se on pesiytynyt koteihin ja asumattomiin taloihin viinapullon viereen. Silti suurimmaksi kysymykseksi täällä jäi suomalaisministerien turvallisuus, jota pohdittiin julkisuudessa usean päivän ajan. Kaikki ymmärtänevät, että asiasta ei julkisesti voi puhua kovin syvällisesti. Alpo Rusin ja Olli Rehnin tuoma positiivisen julkisuuden tarve ei purkautunut tähän tekniseen ongelmaan, sillä nyt Suojelupoliisi ymmärsi olla vaitonaisempi kuin vuotaessaan. Ihmettelekö näiden palstametrien äärellä kukaan kuinka Tornion kolme henkeä vaatinut onnettomuus ei varmasti synnytä yleistä julkista keskustelua työturvallisuudesta.

Helsingissä 25.9. 2003

Jari Sedergren
päätoimittaja

ENNEN JA NYT
Historian tietosanomat